

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ЕКОЛОГІЧНУ БЕЗПЕКУ

доц. Лук'янихіна О.А.,
студентка Богатиренко В.В.
Сумська філія ХНУВС (Україна)

Україна займає певне місце у геополітичній системі міжнародних відносин, які вибудовує відповідно до поставлених національних цілей і завдань з урахуванням інтеграційних і глобалізаційних процесів.

Світова спільнота усвідомила існуючі загрози і виклики, які виникають на шляху інтеграції в умовах глобалізації, що у свою чергу обумовило переосмислення поняття національної безпеки у напрямку забезпечення її екологічної складової як окремих країн, так і міжнародного співтовариства.

Серед ключових проблем глобалізаційних процесів, що становлять загрозу національній безпеці і потребують розв'язання, можна визначити зміну клімату, глобальне потепління, переробку відходів виробництва і життєдіяльності людей, транснаціональне забруднення атмосфери і водних ресурсів, знищення родючих ґрунтів, проблеми нестачі та зниження якості питної води, тощо. При цьому доволі важливим є акцентування уваги на впливі глобалізаційних процесів на екологічний стан у країнах, які зазнають такого впливу, визначення стану екологічної безпеки країн, залучених у процес глобалізації економіки.

Вирішенню глобальних екологічних проблем присвячена низка праць таких провідних українських науковців як В.Геєць, В.Степанов, Є.Хлобистов, О.Теліженко та інших, що засвідчує актуальність досліджень у цій площині.

Екологічна політика Європейського союзу містить чіткі підходи до вирішення проблем навколишнього природного середовища, що сприяє його укріпленню як впливового гравця на міжнародній екологічній арені.

В Україні на державному рівні питанню національної екологічної безпеки приділялась певна увага. Послідовними кроками у напрямку формування організаційно-правових основ забезпечення екологічної безпеки було прийняття Конституції України, Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції національної екологічної політики України на період до 2020 року», низки інших документів нормативно-правового характеру.

У ст.7 Закону України «Про основи національної безпеки України» № 964-IV від 19.06.2003р. (редакція від 05.03.2015.) визначено такі загрози національній безпеці і національним інтересам України в екологічній сфері, що на сьогодні продовжують бути актуальними:

- нераціональне, виснажливе використання мінерально-сировинних природних ресурсів як невідновлюваних, так і відновлюваних;
- неподоланність негативних соціально-екологічних наслідків Чорнобильської катастрофи;
- погіршення екологічного стану водних басейнів, загострення проблеми трансдондонних забруднень та зниження якості води;
- неконтрольоване ввезення в Україну екологічно небезпечних технологій, речовин, матеріалів і трансгенних рослин, збудників хвороб, небезпечних для людей, тварин, рослин і організмів, екологічно необґрунтоване використання генетично змінених рослин, організмів, речовин та похідних продуктів;
- неефективність заходів щодо подолання негативних наслідків військової та іншої екологічно небезпечної діяльності;

Стратегією національної екологічної політики на період до 2020 року було визначено ціль №1 – Поліпшення екологічної ситуації та підвищення рівня

екологічної безпеки, в рамках якої було поставлено завдання «підвищення рівня екологічної безпеки шляхом запровадження до 2015 року комплексного підходу до проведення оцінки ризиків, запобігання та мінімізації наслідків стихійних лих відповідно до Йоганнесбурзького плану дій», що стосуються: атмосферного повітря, охорони водних ресурсів, охорони лісів, геологічного середовища та надр, біобезпеки. Ціллю №2 цієї Стратегії сформульовано завдання для досягнення безпечного для здоров'я людини стану навколишнього природного середовища.

Крім вищезначеного серед першочергових пріоритетів реалізації «Стратегії сталого розвитку України – 2020» в рамках чотирьох векторів руху реалізації 62 реформ та програм розвитку держави зазначена Програма збереження навколишнього природного середовища.

Таким чином можна зробити висновок, що в Україні наразі розроблена відповідна законодавча і нормативно-правова база екологічної безпеки з урахуванням глобалізаційних викликів. Але на практиці, в умовах соціально-економічної і фінансової кризи, реалізація законів і державних екологічних стратегій призупиняється, що ставить під загрозу їх виконання і негативно впливає на поточний і майбутній стан якості довкілля і національної екологічної безпеки в цілому.

1. Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року: Закон України № 2818- VI від 21.12.2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 26 (30.06.2011). – Ст. 218
2. Стратегія сталого розвитку України. – 2020: Указ Президента № 5 від 12.01.2015. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.

Лук'янихіна, О.А. Вплив глобалізаційних процесів на екологічну безпеку [Текст] / О.А. Лук'янихіна, В.В. Богатиренко // Економічні проблеми сталого розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції імені проф. Балацького О. Ф., м. Суми, 27 травня 2015 р. / За заг. ред. О.В. Прокопенко, М.М. Петрушенка. – Суми: СумДУ, 2015. – С. 70-71.